

Nyhetsbrev - Folkehelsearbeid 3/2018

Dette brevet går til landets fylkesmannsembeter, fylkeskommuner og kommuner, og inneholder informasjon fra Helsedirektoratet av relevans for lokalt og regionalt folkehelsearbeid. Brevet inneholder ingen bestillinger eller oppdrag. Kategorier og temaer i nyhetsbrevene varierer.

Helsedirektoratet har oppdatert Nasjonal faglig retningslinje for svangerskapsomsorgen og Helsekort for gravide.

Hva er nytt?

Det er blitt større oppmerksomhet på levevaner hos gravide. Det er anbefalt mer veiledning og oppfølging i svangerskapet til de som trenger det. På denne bakgrunn er det ønskelig at gravide kommer tidlig til første konsultasjon. Retningslinjen har kortfattede tekster og færre anbefalinger. Den er i web-format og den inkluderer tidligere publiserte anbefalinger.

Videreføring

Det viktigste er en svangerskapsomsorg som fortsatt er preget av helhet og kontinuitet med forutsigbare pasientforløp. Utover basisprogrammet med åtte konsultasjoner, er tilbudet til gravide behovsprøvd. Kvinner som trenger det skal få individuell og målrettet oppfølging. Oppfølging og faglig vurdering gjøres av fastlege, jordmor og/eller personell med annen kompetanse i et samarbeid. Gravide skal oppleve lave terskler for kontakt med helsetjenesten. Den gravide og hennes partner skal vite hvem som har ansvar for henne i svangerskap, fødsel og barseltid, og hvem de kan kontakte når det oppstår behov for hjelp.

Retningslinjen finnes på [Helsedirektoratets nettsider](#).

Helsedirektoratet kommer gjerne på fylkesvise samlinger og snakker om retningslinjene.

Kontaktperson: Hege-Maria Aas, Helsedirektoratet, avd. barne- og ungdomshelse.

E-post: hege-maria.aas@helsedir.no

Mulighet for innspill til ny nasjonal handlingsplan for økt fysisk aktivitet

Regjeringen har besluttet å utarbeide en ny handlingsplan for fysisk aktivitet. Det tas sikte på fremleggelse av handlingsplanen i 2019 med et tidsperspektiv på ti år. Etter forespørsel til alle landets fylker har Helsedirektoratet våren 2018 gjennomført innspillmøter der ti fylker har deltatt. En rekke kommuner, organisasjoner og andre aktører har der gitt innspill. De fylker, kommuner og andre som ikke har spilt inn eller som ønsker å komme med ytterligere innspill, får nå en mulighet. Det er utformet fem spesifikke spørsmål. Besvar ett eller flere i undersøkelsen nedenfor.

Det er ønskelig med tverrsektorielle besvarelser i både fylker og kommuner, herunder fra f.eks. planavdeling, samferdsel, NAV, utdanning, næringsutvikling, helse- og omsorg, kultur, friluftsliv og idrett. Andre aktuelle aktører kan være ungdoms-, eldre- og idrettsråd. Innspillene vil bli oversendt Helse- og omsorgsdepartementet. Besvarelsen er anonym.

<https://response.questback.com/sosialoghelsedirektoratet/vlaxduwy0x>

Vennligst svar innen 26. juni.

Kontaktperson: Olov Belander, Helsedirektoratet, avd. miljø og helse.

E-post: olov.belander@helsedir.no

Den første globale handlingsplanen for økt fysisk aktivitet

Verdens helseorganisasjon lanserte 4. juni en global handlingsplan for økt fysisk aktivitet. Planen strekker seg frem mot 2030.

Handlingsplanen vil kunne være viktig for nasjonalt, regionalt og lokalt arbeid i Norge.

Handlingsplanen: [More active people for a healthier world](#)

Video: [Youtube](#)

Kontaktperson: Olov Belander, Helsedirektoratet, avd. miljø og helse.

E-post: olov.belander@helsedir.no

Kilde: who.org

Leve brannikkert hele livet – et livsviktig fokus i alle kommuner!

Hvert år dør og skades mange mennesker i brann. Mange av de med høyere brannrisiko er eldre mennesker med begrenset evne til å oppdage og evakuere ved egen hjelp i en brannsituasjon. Brannsikkerhet er derfor en viktig del av et forsvarlig tjenestetilbud, og kommunene må etablere forankrede systemer og rutiner som ivaretar brukernes brannsikkerhet. Helsedirektoratet og DSB har tidligere gitt ut en veileder som setter fokus på samarbeid og samhandling mellom helse- og omsorgstjenesten og brannvesenet om brannsikkerhet for risikoutsatt grupper. Med støtte fra Gjensidigestiftelsen gjennom "Det store brannløftet", skal direktoratene nå lage enda mer veilednings- og opplæringsopplegg til kommunene for å gi støtte til deres livsviktige arbeid. Det skal blant annet lages e-læringskurs til ansatte i helse- og omsorgstjenesten og brannvesenet for å stimulere til samarbeid. Det skal også lages opplegg som retter seg mot lederne da vi vet at dette arbeidet lykkes best der det har lederoppmerksomhet og er godt forankret.

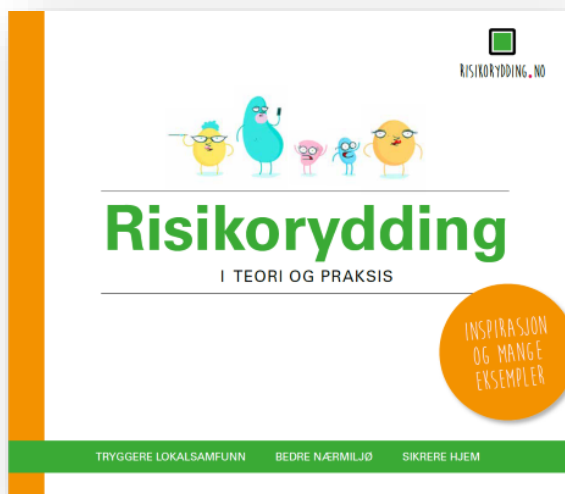
Vil du vite mer eller har innspill til dette arbeidet? Ta kontakt med prosjektleder barbro.hatlevoll@dsb.no

Lenke til veileder: [Samarbeid mellom kommunale tjenesteytere om brannsikkerhet for risikoutsatte grupper](#)

Risikorydding – i teori og praksis

I sin nye brosjyre [Risikorydding- i teori og praksis](#) har Skadeforebyggende forum (Skafor) samlet erfaringer og eksempler på hvordan man kan sette søkelys på forebygging av skader og ulykker. Her gis eksempler på lokale aktiviteter som er gjennomført i samarbeid med Skafor og erfaringer fra arbeidet.

-Vi håper brosjyren er til inspirasjon og motivasjon for kommuner, organisasjoner og enkeltpersoner i hele Norge. Særlig er våre sjekklister og metoden [Trygghetsvandring](#) blitt veldig populære, sier prosjektleder Tina Vislie.

Prosjektet, gjennomført med støtte fra Gjensidigestiftelsen, har utviklet nettstedet [Risikorydding.no](#) med nyttig informasjon, invitert kommuner og organisasjoner på trygghetsvandring, formidlet materiell og vært med på mange ulike arrangementer – alt for å forebygge skader og ulykker i folks nærmiljø, og hjem. Mange følgere får gode sikkerhetstips fra [Risikoryddings Facebook-side](#).

[Last ned brosjyren](#) eller bestill en papirversjon fra tina.vislie@skafor.org.

Faktabok om arbeidsmiljø og helse

Faktabok om arbeidsmiljø og helse fra Nasjonal overvåking av arbeidsmiljø og -helse (NOA) ved Statens arbeidsmiljøinstitutt (STAMI) gir et overblikk over status og utviklingstrekk på arbeidsmiljøområdet. Faktaboka kommer ut hvert tredje år, og ble lansert 1. juni av Arbeids- og sosialminister Anniken Haugli. Den viser at forebyggingspotensialet på arbeidsmiljøområdet i Norge fortsatt er betydelig. Den treårige utviklingen på arbeidsmiljøområdet siden forrige faktabokutgivelse, kan først og fremst karakteriseres som stabil. Dette kan tolkes i retning av at det er behov for en forsterket innsats slik at vi kan nå ytterligere forbedringer på arbeidsmiljøområdet. Like fullt viser internasjonale sammenlignbare undersøkelser at Norge er helt i front når det gjelder arbeidsmiljøstandarden.

Det interaktive overvåkingsverktøyet [noa.stami.no](#) er også oppdatert. Her kan man søke opp arbeidsmiljøindikatorer fordelt på ulike dimensjoner, som yrke, næring, alder, kjønn, fylke etc.

Klikk [her](#) for mer informasjon om Faktaboka samt mulighet for å laste den ned som PDF.

Kontakt oss på e-post: postmottak@stami.no

Helsetilstanden i Norge 2018

Folkehelseinstituttet (FHI) har nylig utgitt [Helsetilstanden i Norge 2018](#) som beskriver status og utvikling for helsetilstanden i befolkningen. Rapporten er en kortversjon av nettpublikasjonen [Folkehelse rapporten](#). Innholdet i rapporten er disponert rundt folkehelsemålene for levealder, helse og trivsel samt sosiale helseforskjeller. I rapporten slås det fast at helsetilstanden i Norge i hovedsak er god, men et av hovedpunktene er at de sosiale forskjellene i levealder øker. Dette gjelder særlig for kvinner. Og forskjellene er større i Norge enn i mange andre europeiske land.

Rapporten fra FHI er innspill til Helse- og omsorgsdepartementets arbeid med den kommende stortingsmeldingen om folkehelse. Helsedirektoratet leverer sitt bidrag til meldingen sommeren 2018. Ny folkehelsemelding skal etter planen legges frem for Stortinget våren 2019.

Markedsføring av mat og drikke rettet mot barn

Mat- og drikkevarebransjen har etablert retningslinjer og en klageordning for markedsføring til barn under 13 år av visse produktkategorier med et høyt innhold av fett, salt eller sukker. Det betyr at eksempelvis is, brus, sjokolade, søte pålegg, desserter, kjeks, snacks og søt yoghurt er omfattet av ordningen.

Kilde: MFU

Helsedirektoratet ønsker å bidra til at ordningen blir bedre kjent, slik at eventuelle brudd blir oppdaget. Kommuner kan for eksempel følge med på om matvarebransjen overholder retningslinjene for markedsføring av mat og drikke rettet mot barn i nærmiljøet.

Det er Matbransjens Faglige Utvalg (MFU) som ivaretar retningslinjene gjennom klageordningen. Det betyr at alle som mener at det forekommer uansvarlig markedsføring rettet til barn, kan sende inn klage til på www.mfu.as. Det er enkelt å sende inn klage, se mer informasjon på nettsiden til MFU. Spørsmål om ordningen kan rettes til mfu@mfu.as.

Kontaktpersoner: Britt Lande og Christina Hildonen, Helsedirektoratet, divisjon folkehelse og forebygging. E-post: britt.lande@helsedir.no og christina.hildonen@helsedir.no.

Bruk Stopptober til slutteaktiviteter

Sluttedagen utvides i år til en sluttemåned – Stopptober. Dette er et konsept som er brukt i flere land. Ved å etablere en sluttemåned gir man dem som tenker på å slutte med røyk eller snus en anledning til å gjøre et forsøk utenom januar, når mange har nyttårsforsetter. I tillegg bygger konseptet på dokumentasjon om at man femdobler sjansen for å lykkes i å slutte for godt dersom man klarer 28 dager uten røyk. Stopptober er altså en 28 dagers masseutfordring om å slutte i

felleskap. Navnet er budskapet – slutt i oktober. Vi oppfordrer alle kommuner, frisklivssentraler, legekantor, helsestasjoner, apotek og tannlekantor til å ha aktiviteter som kan motivere til å gjøre et sluttforsøk i oktober. Det kan være stands, konkurranser, aktiviteter i sosiale medier eller informasjon på intranettsider. Mer informasjon om aktiviteter og materiell blir sendt ut etter sommerferien.

Les mer om Stoptober på [Helsedirektoratets nettsider](#)

Kontaktperson: Anne Kathrine Aambø, Helsedirektoratet, avd. miljø og helse.

E-post: anne.kathrine.aambo@helsedir.no

NM i lunsj - ny konkurranse settes i gang skoleåret 18/19– Sørg for at ungdomsskoler i ditt område melder seg på!

NM i lunsj er en kreativ konkurranse for landets ungdomsskoleelever der skolemåltidet og fordelene med et sunt og godt kosthold i skolehverdagen er i fokus. Konkurransen dekker flere kompetansemål i både læreplanfag og valgfag. Konkurransen følger skoleåret og for 18/19 åpner påmeldingen 1. desember 2018 og pågår fram til og med 8. mars 2019. Vinneren av konkurransen kåres før påske 2019.

Vi håper alle som jobber med folkehelsearbeid kan påvirke i sitt område til at enda flere ungdomsskoler ser verdien av å fokusere på sunt kosthold blant ungdom og velger å delta i konkurransen.

Konkurransesamarbeid er opplysningskontorene i landbruket og Norges sjømatråd, og den er laget i samarbeid med Helsedirektoratet, Elevorganisasjonen, Landslaget for mat og helse i skolen, Nasjonalt senter for mat, helse og fysisk aktivitet, Utdanningsforbundet, Kost og ernæringsforbundet (Delta), FUG- Foreldreutvalget for grunnopplæringen, Landsgruppen av helsesøstre NSF, Skolelederforbundet og NHO mat og drikke.

Prosjektet er finansiert av Gjensidigestiftelsen.

Kontaktperson: Silje Thoresen Tandberg, prosjektleder, e-post: silje@frukt.no

Vinner NM i lunsj skoleåret 17/18 – laget Foodforce fra Tingvoll i Møre og Romsdal

Foto: NM i lunsj

KONFERANSER OG SEMINARER

Menneskets sårbarhet og skadeforebygging

Tid: 23.-24. august

Sted: Oslo

I over 30 år har NOFS – Nordisk Forskningsnettverk for sikkerhet – samlet forskere og praktikere innenfor sikkerhet og skadeforebygging og jevnlig arrangert seminar i de nordiske land. I 2018 står Norge som vertskap.

Konferansen i Oslo vil se på hverdagssikkerhet og lokale perspektiv så vel som på samfunnssikkerhet og trygghetsarbeid på nasjonalt nivå. Behov for skadedata vi også bli belyst. I programkomiteen sitter bl. a. representanter for Det Norske Veritas, Folkehelseinstituttet, SINTEF, Skadeforebyggende forum og Tekna.

Deltakelse på konferansen koster kr 1 500, påmeldingsfrist 1. august. Dette inkluderer bevertning og kveldsprogram. Deltakere må selv ordne hotell og overnatting.

[Program, informasjon / påmelding](#) Kontaktperson: Eva.Vaagland@skafor.org

Lanseringsseminar for måling av befolkningens livskvalitet

Tid: mandag 27. august 2018, kl.10.30 – 13.15.

Sted: Helsedirektoratet, auditoriet

Helsedirektoratets visjon er "God helse – Gode liv". Spør du den norske befolkning om hva som er viktig i livet er svaret god helse. Vi vet også at et liv hvor man opplever mening, mestring og tilhørighet er grunnleggende for god helse og livskvalitet. Høy livskvalitet er et gode i seg selv og bidrar til et godt liv også for de som har nedsatt helse. Vi må med andre ord følge med på livskvalitet i befolkningen; hvordan den utvikler seg over tid og fordeler seg mellom ulike befolkningsgrupper. Dette blir et viktig mål på om vi klarer å skape et godt samfunn for alle.

Helsedirektoratet har satt i gang et arbeid for hvordan vi kan måle livskvalitet, og nå lanserer vi et konkret spørsmålsbatteri som dekker alle nødvendige aspekter av livskvalitet. Arbeidet med de anbefalte spørsmålsbatteriene er ført i pennen av forskere fra SSB og NOVA, under faglig ledelse ved Folkehelseinstituttet. Spørsmålene har vært til gjennomlesing og drøfting både i norske og internasjonale fagmiljøer, og utgjør en kortversjon som kan inngå i allerede eksisterende undersøkelser, samt en hovedmodul som vi anbefaler legges til grunn for en nasjonal befolkningsundersøkelse om livskvalitet.

Påmelding på [Helsedirektoratets nettsider](#).

Miljø og helsedagen 2018 i "nye" Helsedirektoratet 7. november!

Tid: Onsdag 7. november 2018 kl. 9 – 16

Sted: Helsedirektoratets auditorium, Vitaminveien 4, Storo.

For første gang går miljø- og helsemyndighetene sammen om å arrangere en konferanse med fokus på faktorer i våre omgivelser som kan utgjøre en trussel både for miljøet og befolkningens helse. Konferansen er et forsøk på å etablere en felles arena for formidling av kunnskap om de ulike faktorene, hva de kan bety for helse og miljø, og hvordan de kan forebygges eller reduseres ved bruk av virkemidler i regelverket og med eksempler fra praksis i kommunene.

Konferansen vil omfatte fire hovedtemaer som på ulike måter representerer utfordringer for lokale myndigheter:

- **Luftforurensning** bl.a. nytt verktøy for registrering og varsling av luftkvalitet, nye luftkvalitetskriterier,
- **støy** i arealplanlegging, nye retningslinjer basert på dokumenterte helsekonsekvenser,
- **avfall/grunnforurensning** bl.a. risiko ved bygging på nedlagte avfallsdeponier
- **miljøgifter og plast:** Bruk og misbruk på uteområder (idrettsanlegg, skole- og barnehageområder, mv.)

Målgruppe: Personell som arbeider med miljø og miljørettet helsevern i kommunene, fylkeskommunene og hos fylkesmennene (miljøingeniører/-rådgivere., planleggere, leger, jurister, folkehelserådgivere, m.fl.)

Ingen deltakeravgift. Konferanseprogram er under utarbeiding

For påmelding vennligst klikk deg inn på denne linken: [Påmelding](#)

Påmeldingsfrist: 1. oktober 2018

Kontaktpersoner hos arrangørene:

Miljødirektoratet: Stian Bergeland stian.bergeland@miljodir.no

Folkehelseinstituttet: Toril Attramadal toril@attramadal@fhi.no

Helsedirektoratet: Finn Martinsen finn.martinsen@helsedir.no

Gode nærmiljø og lokalsamfunn som fremmer folkehelse

Tid: 21. og 22. november 2018

Sted: Stavanger

Hvordan styrke lokal sosial bærekraft? Folkehelse skapes der vi bor, lever og arbeider. Men hva kjennetegner et helsefremmende og sosialt bærekraftig lokalsamfunn? Hva bidrar til trivsel og livskvalitet? Hvordan kan medvirkning og samskaping bli en naturlig del av lokalt plan- og utviklingsarbeid? Hvordan kan kommuner og utdanningsinstitusjoner samarbeide bedre om kunnskapsutvikling? Hvordan frembringe kunnskap om dette, og ikke bare informasjon?

Helsefremmende nærmiljø og lokalsamfunn er viktig for å styrke sosial bærekraft, og for å oppfylle den sosiale dimensjonen av FNs bærekraftsmål. I perioden 2015–2018 har 40 kommuner i åtte fylker gjennomført ulike prosjekter for å utvikle helsefremmende nærmiljø og lokalsamfunn. Nå har du en unik mulighet til å lære av erfaringene fra disse prosjektene, når de oppsummeres på en konferanse i Stavanger i november.

I dette prosjektet har Helsedirektoratet også samarbeidet med Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Miljødirektoratet, Statens vegvesen og Husbanken.

Håper vi ses i Stavanger 21. og 22.11 for å lytte, lære og diskutere!

For mer informasjon og påmelding til sluttkonferansen i Nærmiljøprosjektet:

<https://www.godelokalsamfunn.com/>

NYTTIGE LENKER – FOLKEHELSEARBEID

- **Helsedirektoratet:**
Folkehelse og forebygging: <https://helsedirektoratet.no/folkehelse>
Folkehelsearbeid i kommunen: <https://helsedirektoratet.no/folkehelse/folkehelsearbeid-i-kommunen>
Veivisere i lokale folkehelseiltak: <https://helsedirektoratet.no/folkehelse/folkehelsearbeid-i-kommunen/veivisere-i-lokale-folkehelseiltak>
Søke om tilskudd: <https://helsedirektoratet.no/tilskudd>
- **Folkehelseinstituttet:**
Folkehelseprofiler og kommunehelse statistikkbank:
<http://www.fhi.no/helsestatistikk/folkehelseprofiler>
<http://khs.fhi.no/webview/>
Diverse - lokalt folkehelsearbeid:
<http://www.fhi.no/helsestatistikk/folkehelseprofiler/folkehelsearbeid-i-kommunen>
- **Helse- og omsorgsdepartementet:**
<http://www.regjeringen.no/nb/dep/hod/tema/folkehelse.html?id=10877>
- **Helsebiblioteket – samfunnsmedisin og folkehelsearbeid:**
<http://www.helsebiblioteket.no/samfunnsmedisin-og-folkehelse/metoder-i-folkehelsearbeidet>
- **Kommunetorget:** <http://kommunetorget.no/>
- **KS - Verktøykasse for strategisk folkehelsearbeid:** <http://www.ks.no/fagomrader/helse-og-velferd/folkehelse/verktoykasse-folkehelse/>
- **Sunne kommuner:** <http://sunnekommuner.no/>
- **Skadeforebyggende forum:** <http://skafor.org/>
- **Statens seniorråd:** <http://seniorporten.no/>
- **Nettverk for miljørettet folkehelsearbeid:** <http://nemfo.no/>